

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 4.

V Ljubljani, 15. februarija 1876.

Tečaj XVI.

SEDANJI UČITELJ.

Pet ušes je treba meni
In prav dobrih pet oči,
Rok in nog pa tudi mnogo,
Da opravljam toljk' reči.

Merzlo kri imeti moram,
Da mi toljk'krat ne zavre,
Vroče tudi mi je treba,
Da brez derv ne zebe me.

Vajen pravnik moram biti,
Da se vijem iz zmotnjav,
Kakor vojniki moram čuti,
Da premagam toljk' težav.

Čarovnik še moram biti,
Ko odgojam um in dlan,
Glave moram vse modriti,
Če so tudi brez možgan.

Peti moram pesem mnogih
In petelin bit' vertěš,
Viđim, da povsod okolu
„Šolmojstrov“ je vedno več. —

To je zdaj osoda moja,
Alj zavida mi jo kdo?
Rađ bi vedel, če minulo,
Alj terpelo bode to!

Učitelj Ljudomil v nadaljevalni šoli.

III.

Žareča toplota.

Učen. Zadnjič ste nam razlagali, da je zrak slab prevodnik toploti, kako pa je to, da zakurjena peč sobo vendar kmalo razgreje.

Ljud. Do sedaj sem vam v mnogih znanih izgledih kazal, da se toplota razprostira skozi snov teles tako, da je prvi delek podeli bliž-

njim in tako dalje naprej, dokler se toplote niso vsi delki enako navzeli. Tako razširjanje toplote se imenuje prevajanje. Toplota se pa razširja tudi skozi druga telesa, na pr. skozi zrak, pa jih ne ogreva, in toplota, ki se na ta način razširja, se imenuje žareča toplota. Zakurjena peč toraj ne ogreva le tiste plasti zraka, ki je s pečjo v dotiki, ampak toplotni žarki se razširujejo po vsi sobi. Da se toplota ne razširja le od delka (drobca) do delka, temveč tudi po trakovih, tega se prepričamo, če se obrnemo k peči in postavimo desko ali polo papirja pred obraz, precej čutimo, da se je toplota zmanjšala, ker na obrazu ne čutimo toliko toplote, kakor poprej, ker pred obraz postavljena zapreka toplotne žarke zadržuje. Tudi sonce toploto izžariva, toplotni trakovi pa zrak prav malo ogrejejo, zato je zrak v višavah jako merzel. Sploh vsa topla telesa izžarivajo toploto do manj toplih, od tod tudi pride, da so vse stvari v sobi enako gorke.

Učen. Zakaj pa kuharice raje kuhajo v starih piskrih in v sajestih kotlih, kakor pa v novih in pravijo, da v starih poprej voda zavré in se jed hitreje skuha, kakor pa v novih?

Ljud. Slišali ste poprej, da niso vsa telesa enaki prevodniki toploti, tako se tudi neizmerno različno skazujejo in obnašajo proti toplotnim trakovom, ki na-nje zadevajo, še celo eno in tisto telo manj ali več toplotnih trakov v sé jemlje, čim bolj hrapav in čim temneje barve je, in narobe. Nov svitel kotel skoraj vse trakove odbija, saje pa skoraj vse poserkajo, zato se v sajastem kotlu voda hitreje ogreje in zavré. — Kakošne barve je navadno zimska obleka, in kakošne letna?

Učen. Po zimi nosimo navadno bolj temno, a po letu bolj svitlo obleko.

Ljud. Ali bi vedili povedati zakaj?

Učen. Po tem, kar ste nam razložili, ni težko. Črna, sploh temna oblačila več solnčnih žarkov poserkajo, bila bi toraj po letu prevročna, svitla oblačila pa žarke odbijajo, toraj so po letu hladnejša.

Ljud. Dobro! Ravno tako se lahko sami prepričate, da bo sneg pod črnim platnom, če ga čeznj pogernete, poprej skopnel, kakor pod belim. Ktera perst se bolj razgreje po letu, ali črna ali bela glinasta?

Učen. Črna perst se na njivi bolj razgreje, tako so nam stariši večkrat pravili.

Ljud. Da, črna zemlja navadno v sé sprejema mnogo vročine, ona ima namreč tudi mnogo rastlinskih snov, ki v sebi obderže veliko mokrote, tako, da pri izhlapanji ostale vode izgubiva primeroma le malo toplote. Bela glinasta zemlja se le malo in silno počasi ogreva. Tudi apnena zemlja le malo in počasi serka toplotne trakove, vender pa, ker je zelo suha, dolgo časa obderži toploto. Preiskave so dokazale, da se je črna mastna zemlja, ktere četerti del je iz rastlinskih tvarin, v eni

uri razgrela od 20 do 38·7° C., apnena zemlja pa le do 25° C. Prenešena v senco, kjer je bilo le 21° C. toplote, izgubila je prva v pol ure 6° toplote, apnena zemlja pa le 2 1/2°.

Učen. Ker ste nam zdaj povedali, zakaj se črna zemlja bolj ogreva, ko bela gljinasta, prosimo vas, povejte nam, zakaj pa se zemlja proti jutru naj bolj ohladi, zakaj je proti jutru huje mraz, kakor po noči?

Ljud. Po dnevi je zemlja v sé sprejela veliko solnčnih toplotnih žarkov, po noči pa toploto v merzli zračni prostor izžariva, do jutra toraj več toplote izgubi, kakor po noči. Poveršnja plast zemeljske skorije ima v obče pri oblačnem vremenu isto temperaturo, kakor dotično ozračje; pod jasnim nebom je po dnevi dosti topleja ko zrak, po noči pa hladnejša. Peščenica in kamenita zemlja, ki obsega velikanski brezdežni pas starega sveta prek Sahare, Arabije, Perzije itd., se po dnevi silno razgreva; simtertje meri temperatura njena čez 60° C. Nasproti pa ta zemlja toploto tudi silno močno izžariva. O Mezopotanski planjavi poroča že Mojzes o tej spremembi; Jakob namreč pravi k Labanu: Po dnevi mrem od vročine, po noči pa od mraza. Celo na vročem pasu sredi puščave Saharske je izžarivanje ponočno tako veliko, da popotnikom zmerzne voda v mehovih, po dnevi jih pa tare vročina, 40° velika. Zatorej je zdravju v onih krajih silno nevarno, spat le eno noč pod milim nebom. Pa tudi pri nas sploh ni varno, lahko bi se kdo prehladil, in akoravno bi mu precej ne škodovalo tolikanj, vendar pa more imeti poznejšemu življenju slabe nasledke. Kedar pa je oblačno, tačas se zemlja ne razhladi toliko.

Učen. Povejte nam, kako da ne?

Ljud. Zato, ker se toplotni trakovi, ki po noči izžarivajo, ne morejo izgubiti v ozračje, ker jih oblaki zadržujejo in zopet nazaj odbijajo, toraj se zemlja ne more tolikanj ohladiti. Ravno zarad tega po vinogradih, kadar se je bati hudega mraza, da bi grojzdje obvarovali slane, skušajo napraviti umetne oblake. Užgo več stvari, ki se močno kade, gost dim se vleže po vinogradih in ta enako oblakom zadržuje premočno izžarivanje.

Učen. Kako pa je tó, da je voda zjutraj bolj topla, kakor zemlja?

Ljud. Voda ima to lastnost, da štirikrat več toplote potrebuje, kakor pa zemlja, ako jo hočemo do enake stopinje razgreti. Iz tega je razvidno, da se zemlja po dnevi sicer hitreje razgreje, kakor voda, ker potrebuje štirikrat manj toplote, nasproti se pa tudi po noči hitreje ohladi, kakor pa voda v jezerih in v morji. Železo dvakrat toliko toplote potrebuje kakor cin, cin se toraj poprej razgreje, pa tudi poprej ohladi. Tudi olje veliko manj toplote potrebuje, kakor voda, se toraj poprej razgreje — pa tudi poprej toploto izgubi. —

O spisji.

(Konec.)

Ako je učitelj dosedaj po ti versti svoje učence napeljeval posnemati dobre zglede in oblike, ter tako položil spisju dober temelj, velja od sedaj naprej pokazati, ali je učitelj pri tem prav in pravilno postopal. Vsaj je sploh znano, da je spisje žetev dosedanje setve. Tudi tukaj more učitelj snov za spise iz berilnih vaj in splošnega nauka jemati. Ako se ona posnema in jemlje iz berilnih vaj, je dobro, dotično ber. vajo z učenci večkrat prav prebrati, in potem jo precej na pamet zapisati. Namesto branja, more se tudi le pripovedovati. — Sploh podaja „berilo“ tudi na tej stopinji učitelju obilno prilike za premembo spisov v tem, da mnogo-verstne stavke spreminjajo; da vezano besedo v prosto predstavljajo; da popisujejo reči v podobi pisma; da predstavljajo berilno vajo iz pogovorne oblike v pripovedovalno; pripovedovalno v pogovorno; da zapisujejo pomen prilike; da narejajo prilike na podlagi primerjevanja dveh berilnih vaj, ali da združujejo dve ali več vaj i. t. d. Vendar naj se pa vsi taki in enaki spisi ne spisujejo vsi po enem kopitu, ampak učencem naj se daje prosta volja, da sestavljajo stavke i. t. d. Tako naj n. pr. 21. ber. vajo „Drago zeljice“ predstavijo iz pogovorne oblike v pripovedovalno, ali naj jo predelajo tako, da rečejo namesto „dve dekli“, dva učenca I. in I. sta šla skupaj iz šole domu, oba sta imela enako težki nalogi izdelati, i. t. d. Ali drugikrat naj rečejo „dva bolnika“. I. pravi, da mu angelj donaša tolažbo i. t. d. — 120. ber. vaja je kaj primerna, da se predstavi v dvogovor; 121. v obliki pisma i. t. d. Učitelj naj pa učence napeljuje, da na tej stopinji izdelujejo take in enake naloge bolj sami, brez posebne njegove pomoči. — Naj več gradiva za spisovanje spisov nahaja pa učitelj v realnem poduku. Zato naj učenci na tej stopinji pri drugi priliki zapisujejo vse, kar je učitelj pervikrat iz te ali une stroke na pr. iz „zemljepisja“ pripovedoval, ali kar je pri prirodopisnem nauku popisoval, pri naravoslovju razvijal, ali pri zgodovini predstavljal. Na ta način učenci vse nekako lepo ponavljajo, ter imajo najlepšo priliko, da pokažejo, kako so stvar razumeli in koliko in kako si to in uno zapomnili. Pa tudi učitelju so potem taki spisni zvezki — zercalo njegove delavnosti. Se ve, da se ne more in ne sme od učencev na tej stopinji zahtevati tako, da bi že izgledne sestavke izdelovali, vendar nekaj pa že lahko storé, ako so si učitelj in učenci za to dostojno prizadevali. Kjer le preveč manjka spisom učencev, je to znamenje, da je bilo pomanjkljivo tudi podučevanje, kjer je pa to pomanjkljivo, tam manjka — učitelja! Kdor se s tem hoče izgovoriti, da so njegovi učenci za take in enake spise še premladi, podpiše si sam ubožni list. — Spisovanje

gospodarskih listov naj se takim vajam vverstuje, vendar pre nagliti se ali zakasniti v tem, bi ne bilo na pravem mestu. Nevednost in nerodnost nekterih že odrastlih je dostikrat le šola zakrivila!

G. Veklar

Otec

Marko Pohlin.

II.

Pisariti je otec Marko jel l. 1765, in že l. 1768 pride pervikrat na svetlo slovnica njegova. — Pervo slovnico o našem jeziku slovenskem je v latinščini spisal bil Adam Bohorič: *Arcticae horulae succisivae de Latina Carniolana Literatura — Witebergae 1584*; drugo P. Cap. Hipolit: *Grammatica Latino-Germanico-Slavonica — Labaci 1715*, ktera je ponemčena prišla na dan v Celovcu 1758; in tretjo je kar po nemški spisal p. Marko z naslednjim obširnim naslovom: „**Kraynska Grammatika.** das ist: Die crainerische Grammatik, oder Kunst die crainerische Sprach regelrichtig zu reden, und zu schreiben, welche aus Liebe zum Vaterlande, und zum Nutzen derjenigen, so selbe erlernen, oder in selber sich vollkommntlicher üben wollen, bey ruhigen Stunden mit besonderem Fleisse verfasst zum Behuffe der Reisenden mit etwelchen nützlichen Gesprächen versehen und mit vollkommener Genehmhaltung hoher Obrigkeiten zum Druck befördert hat P. MARCUS, a S. Antonio Pad. des uralten Eremiten Ordens der Augustiner Discalceaten Professor Priester bei St. Joseph auf den Landstrassen. Laybach, gedruckt bey Joh. Friedr. Eger, Landschaftl. Buchdr. Im Verlag bey Lorenz Bernbacher, Burgerl. Buchbinder. 1768.“

Znamenit je predgovor, v katerem kaže svoje jezikoznanje (ali — brodje) in razodéva svojo kranjsko gorečnost in delavnost z ozirom na prejšnje in tedanje pisatelje slovenske. Ker se vsak presoja najbolje iz lastnega dejanja in nehanja, naj se ponatisne predgovor, toda razum bolj značajnih odstavkov po slovenski:

Jezikoljubivi čitatelj!

Vsak pravi jezik ima svojo hvalo, slavo in korist. Človeštvo obrača si ga v prid, razodéva po njem svoje misli ter vekovitosti izročá reči. Zastarelo prenavlja v besedah, in novo zapušča preteklosti v spisih. Nobenemu jeziku ne smé se odrekati hvala in korist, sicer bi človek kazal, da hoče bivati v babilonski zmešnjavi, ali med pametnimi ljudmi živeti kot nespametna žival brez glasú, brez govora, brez razločnega jezika, ter le sim ter tje mermrati kaj brez razuma. Bolj previdne glave ne zaničujejo nobenega jezika; celo lahko spoznavajo njegovo korist in prednosti njegove. Mnogi si tedaj veliko prizadevajo naučiti se vsakoršnih jezikov.

V čislih imam pa tukaj le jezik naše dežele, ker sem sam naložil si breme, na korist očetovini in v popravo skoraj skozi in skozi pokvarjenega kranjskega, ali — da ga imenujem po njegovem prvotnem naslovu, ilirskega jezika sestaviti pravo slovnico. Ktere prednosti pa ima kranjski jezik? Prašam, ker se mu noče pustiti celó nobena prednost. Toda — kako hočejo iz števila navadnih jezikov pregnati celó oni jezik, kateri že po starosti svoji tolikanj sloví? Vsaj je ilirščina koj o razdelitvi ljudski po vesoljnem potopu po Jafetu Noetovega sina naslednikih priselila se v to deželo. O da bi še vedno kakor takrat vsa ta dežela bila enega jezika in enega govora! Tedaj bi se kranjski jezik gotovo ne čislal tako malo.

Se li zaničuje morda zato, ker se govori v tako majhni deželi, ki jo obsega vojvodstvo Kranjsko? Kdor ga zaničuje iz tega vzroka, ta v zemljepisji ni kaj izveden, ker nič ne vé o prostrani Iliriji; vsaj so razposeljene te ljudstva od vzhoda do zahoda, od morja do morja. Kranjcem se oponaša: Kranjec najde se po vsem svetu. Kedar se pa gre za jezik, tedaj nočejo nič vediti o njih po svetu. Temu nasproti je vendar spričano, kakor zemljepisci omenjajo, da se v nedopovedljivo mnogih pa velikih krajih čuje kranjskemu podoben jezik tako, da bi se veči del svetá zvati mogel Ilirija. (Nato našteva dežele ob severju in jugu, ob zapadu in vzhodu, po Evropi in Aziji, koder prebivajo Slovani, od morja do morja.)

Pervi materin jezik se vé da ni povsod ostal kaj čist, temuč se je v tako raznih deželah več ali manj zatajil ali prelikal po mlajših, kakor so bliže ali dalje selili se od perve svoje matere, in so namesto čistega in dobrega jezika naučili se dokaj divjega, terdega in ptujega narečja.

Vsi ti selovanci so prebivali v Dalmaciji in v tako imenovani Iliriji. Odtod sta selila se Čeh in Leh, Pemcev in Poljcev očaka, in puščala sta potoma povsod ljudi svojega jezika in kraje svojega imena v spominj, da sta nekđaj bila tukaj, in da bi preselitev ne pretergala vzajemnosti ter sorodnega domačinstva. »Und so wurden sie insgemein Illyrier oder Slaven, oder sonderheitlich hier Crainer, Kraynzi, in dem Dalmatien am nächsten gelegenen Lande wohnende, dort Wenden, oder Windische Slavenci: das ist: die glorreichen; itzt Sclavonier Saklavoni Sklavoni: die Feindwürger; itzt Mährer Moravzi die Bezwingler; bald Böhmen Bojemi die fürchterlichen; bald Pohlen Pojlaki die Feldlägerer, und wieder anderstwo Bayerling Vojarji die Feldfürsten; wieder anderstwo Pomerer Pomurjani die Seevölker; und so anderstwo Moscoviter Moshkwiti: Klopfmänner, und Reussen Reffajeni die Zänker, oder weit ausgebreitete u. s. f. benamset.

Allein nicht nur die Völker, sondern auch die Ortschaften, wo sie vorüberzogen, haben von ihnen einen Namen ihrer Sprache angenommen, also heisst in Rasszien Stuhlweisenburg Beograd: Constantinopel Zsargrad, das ist Kaysersburg. Die Hauptstadt in dem Steuermarkt Gradez ein Schloss oder Vestung, Leipzig Lipeza, die berufene Handelsstadt in Sachsen. Die erste Vorstadt in

Wien, so man aus Krain kommt, hat von den Crainern den Namen Widen bekommen, weil sie ankommende einander fragten: videsh Dunej? ware die Antwort: videm, und als sie in ihr eigenes Wirthshaus kommen, fragten sie: kolku Kraynzov, hat die Vorstadt bis heutigen Tage den Namen Widen, und das crainerische Wirthshaus bey der Goldkrainzen den Namen.

Gewiss! die Ausdrückung der Worte crainerischer Sprache hat schon was besonders. Das einzige Wort Buh seye genug zur Zeugniß, worinn man die dreyeinige Gottheit so wunderbar ausgedruckt erblicket. Ein Wort dreyer Buchstaben ist: Buh. B ist der erste unter den Mitlauteren. Damit kann man auf Gott dem Vater den Ursprung aller Dingen verfallen. Der zweyte ist u, er wird aber in der Abänderung in o verändert, wodurch man so wundersam in das grösste Geheimniß unsers Glaubens geführet wird: Das Wort ist Fleisch worden, und hat in uns gewohnet. Endlich der dritte ist h ein Athembuchstabe, und eben darum ein figürliches Zeichen Gott des heiligen Geistes, der, weil er von seiner Natur unsichtbar ist, hat in Gestalt einer Taube über den Sohn Gottes sich sehen lassen, also wird auch das h in der Abänderung in g versetzt, so oft das u in o veränderet wird, damit desto leichter das Wort gehöret, und das Geheimniß erkennt würde, was Gott heissen solle.«

Dalje! Tudi se je doslej dvomilo nad pravilnostjo Kranjskega jezika, pričujoča slovnica kaže nasprotno. Zopet častna prednost jezikova! Vem pa še več tacih, izmed kterih ena je, da je papež Hadrijan II. svetemu škofu Cirilu v posebnem papeževskem pooblastilu dovolil v ilirskem, kakor v latinskem in gerškem jeziku, brati sv. mašo, moliti duhovske dnevnice, da, opravljati vso službo Božjo v omenjenem jeziku. To delajo še dan danes ilirski duhovniki.

Pogleda naj se tudi na korist, ktero donaša jezik duhovski in deželski gosposki, ako se pogovarja s kmetom v njegovem jeziku, ter ga bolje naklanja k pokorščini do cerkve in države. Zeló napačno je, ako kdo s Kranjci govori po nemškutarsko (deutschcrainerisch) in se ne razume lahko, ali pa bi treba bilo, da se vsi vaščanje učijo nemščine zavoljo svoje gosposke.

Šolska mladina se zdaj ne priganja tolikanj k latinščini, kot k izvoljeni nemščini. O da bi se poprijemala tudi prave Kranjščine, ker bode jej po dokončanih šolah vmes v tem jeziku skerbeti za lastni blagor, pa tudi drugim v prid. To smo zanemarjali; torej ni čudo, da nas ptujci v naši deželi zasmehujejo ter nam očitajo, da besede krademo, češ, da jih, ker nimamo lastnih, na pósodo moramo jemati iz drugih, ali da se v ptujih krajih sramovati moramo svojega jezika, in da se vernivši domu vedemo, da smo celó pozabili svoj materin jezik. Nikar se ne sramujmo, predragi rojaki! svojega maternega jezika; ni tako slab, kakor si ga mislite. Rim, glava vsem narodom, je njegovo vrednost prav posebno počislal, kajti je v Vatikanski knjižnici postavil dve podobščini, eno svetemu Cirilu, eno pa svetemu Hieronimu, le zato, ker sta lastne čerke sostavila jeziku ilirskemu. In cesar Karol IV. je dal cesarsko

povelje, v katerem se volitnim knezom ukazuje, naj svoje sinove dajo podučevati vzlasti v ilirskem jeziku.

Daleč so zabredli z našim jezikom, da se zdí, da ga hočejo med učenimi celó odpraviti in zatreti. Bog varuj! Kaj bo počel potem neučeni? Temu priti v okom je prvi pomoček slovnica, drugi popoln slovar, ki ga že tudi pripravljam in ga očetovini na korist dodelati hočem, ako me bo le kdo podpiral. Brez teh dveh perutnic si jezik ne more pomagati navkviško. Vnanji ga bodo vedno prezirali in domači ga ne bodo nikdar znali.

Slovnica je res kaj dober pomoček ohraniti jezik. Naš tako blagi, tako koristni, tako sveti jezik je v nadvojvodini Kranjski za nekaj let tako upadel, da bi ga stari Kranjci komaj še poznali. Kaj je temu vzrok? Med drugimi to, ker ni bilo nobenega ravnila, nobene slovnice, po kateri bi se pravilnost bila mogla poiskati, ali naj bi se bila skazovala. Mnogi, ali da rečem prav, vsi so zdihovali po kaki slovnici. Jaz se vé da tudi.

O drugih jezikih vseh so vidili, da pride skoro vsako leto kaka nova slovnica na svetlo. Celó v Lubinu (Lübben) v dolnjih Lužicah (kdo bi si mislil?) nam je nedavno, t. j. v minulem letu 1761 M. Jan Bogoljub Hauptmann v osmérki izdal hvalevredno Vindiško slovnico. Kranjska pa naj bi tičala vedno v sili gorečih željá in v tolaži dobrega upanja pod mernikom nepotrebnih ali morda celó nemogočih reči. Čez toliko časa je skoraj vsak obupal, da se spravi kranjski jezik v pravila. Tudi mene je težko stalo. Toda ljubezen do domovine in do maternega jezika mi je polahkala ves trud in pregnala vse težave. Vjunačil sem se storiti vsaj to, česar doslej ni še storil noben rojak. Če me kdo prekosi, dobro! veselilo me bo, da sem s svojim delcem spodbudil druge skazovati se v boljšem delu. Da bi se le nihče, ki kaj takega namérja, iz praznih vzrokov ne dal ostrašiti. Nalašč poskusi naj se! Meni je prav; palmica visí še v sredi, le po njej, kdor si upa narediti kaj boljšega. Rad pustim tudi ta častni venec. Dosti mi je, da sem rojake svoje vnel tolikanj, da bolje skerbijo in se ponašajo za svoj jezik.

Dobro vé, da ta moja slovnica pride pred oči mnogim ostrim knjižnim sodnikom, ali da bolje rečem, v roke mnogim zabavljivcem. Vsem vse ne bo dopadlo v njej; nekaj vidilo se jim bo staro, nekaj novo, izmišljeno, in nikdar slišano, ali bode celo zaverženo, češ, da je hrovaško. Vsak se bo prevzetoval v svojih mislih, se spotikal o čem, in kaj grajati hotel. Pa saj ne pravim, da je to deló popolno brez pomanjkljivosti; to in le to hočem pa reči, da sem storil toliko, kolikor dozdej ni še storil nobeden: žal mi je le, da nisem mogel storiti toliko, kolikor bi si bil želel. Bodi toraj dobro, dokler ne pride kaj boljšega.

Kar je bilo mogoče, sem storil, in sem celo slovniške izraze, povém naravnost, stvaril samolastno. Je li to kaj napačnega, da sem po-

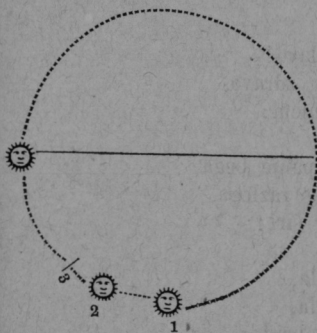

služil se prava, ki sem podedoval ga po našim prvem očetu Adamu: rečem po splošnji volji in njihovi lastnosti dajati imena. Zvezdogledi, oni, ki iznajdujejo nove otoke, in umetniki imajo to pravico, svoje novo delo, novi otok, ali zvezdo zvati po novem imenu, in nov slovníčar ne bi smel beséd izobraževati iz korenin, ktere reč in lastnijo reči pokažejo in pojasnijo.

Poslednjič, kar se tiče govora in izreke, v tem se nisem ravnal po nobenem gotovem kraju. V tej reči posnemam učenjake in jezikoslovce, ki besedo ceniti in rabiti znajo. Šola daje pravilom obstanek. Govoriti svojevoljno, kakor se komu zdí, to kvári besedo med ljudstvom. Ni se treba bati, da bi prosti človek branil se dobre in prave besede, ali da ne bi je razumel. Um in pamet mu bosta spoznati pomagala, česar poprej ni znal dopovedati. Temu se bodo nekteri smejali, pa to me ne briga, kajti mislim si vedno: Zabavljivcev je veliko, kakor norcev povsod dosti. Takemu opravljanju oditi je težko celo v najboljših stvaréh. To je vzroka premalo, da popuščali bi slavne in poštene prizadevanja. Kdor brez vzroka zaničuje kak jezik ali kako besedo, in zasmehuje govornika, pa le trohice o slovnici ne razume, tak zasluži, da ga žvižgaje opsuje ves pametni svet. Ti pa, jezikoljubni čitatelj! sprejmi to moje delce blagovoljno, kajti sestavil sem ga z najboljšim srcem; tako sem jaz, tako boš tudi ti potem dosegel svoj namen. Zdravstvuj.

Nazorni nauk.

Jutro.

Jutro je dnevni čas o solnčnem vzhodu. Ta čerta predstavlja zopet naše obzorje, ta krog pa solnčni tir, ta polukrog je tedaj nad našim obzorjem, ta polukrog pod našim obzorjem. Dokler je solnce tukaj, je dan; dokler je pa tukaj, je noč.

Solnce tedaj stoji tukaj (1). Pomika se, je tukaj (2). Više stopa je (v 3). Ni še jasno, a tudi ne več tako tamno, kot poprej; mrak je, dani se, jutro je. Ker se ta mrak zju-

traj prikaže, se imenuje jutranji mrak. Že oznanuje petelin bodoči dan in o pomladi in o poletji se prijazno glasi slavček, posamezni vstajajo in gredo po svojih opravilih, iz visokega stolpa se oglasi zvon, in po hribu in planu se začuje: „Zdravo Marija“. Vendar še je mrak. A solnce med tem kviško stopa; jasnejše postaja, kmalo nas bode zopet pozdravilo

lepo solnce. Že nam pošilja nekaj svetlobnih trakov, ki napovedujejo njegov prihod; že se vidi rudeč obrohek na vzhodu, in nebo se rudeče žari, prijazna jutranja zarja se prikaže, vse nebo je nekako ognjeno.

A ni še izšlo, vendar na robu je že, krasno solnce in po visocih gorah že sveti.

Budijo v svetli zarji se venčane goré,
Kjer solnčice rumeno tak lepo vzhaja že.

Žareči rob že vidimo, čedalje večji je, že vidimo polovico solnca, kmali vidimo vse solnce.

Le pridi solnce zlato,
Odkrij nam svet neznan;
In črna noč naj zgine,
Kraljuje beli dan.

Tedaj se ljudje zbude, vstajajo in zapuščajo svoje ležišče. Hiše se odpirajo, iz dimnikov se kadi, kravice mukajo in jagnjeta meketajo, po dvorišču piščeta ščebetajo, golobje po strehah grulijo, na polju pa se vzdiga škerjanček in drobni svojo juterno pesem.

Ko se solnce vrača, se vsa narava na novo oživi, živali in ljudje se z nova gibljejo.

Zelena trav'ca vstaje
In červič oživi,
Vse lepo solnce božje
Na svetu obudi.
Že kmetič gre na polje
In hvali stvarnika.
Pastirček dobre volje
Živin'co past' pelja.

Jutranja molitev.

1. Tebi, večno bitje, pojem slavo!
Dal v telesu zdravem dušo zdravo,
Dal si, da iz nova se radujem:
Aleluja, slava Bogu!
2. S hladnim zrakom udom spanje bega
Glas vesel se krog in krog razlega,
Duh vedri se, serce se mi širi:
Aleluja, slava Bogu!
3. Primate se roke pridno dela,
Da na večer duša bo vesela,
Da zapojem spet, ko jutro pride:
Aleluja, slava Bogu!

U mek.

Rana ura, zlata ura. Kdo bode tedaj zamudil zlato uro. Pa poreče marsikdo, kakor rad bi s solncem vstal, a vendar le ne morem — pretežko mi je! Poskusi, česar se kdo navadi, lahko stori, privadi se tedaj iz mladega, da zgodaj vstajaš! Zjutraj se čutiš na novo poživ-

ljenega, dobro ti je, mirno si spal. Vse dobro pa pride zopet od Boga. Ko se jutro prebudi, vzdiguje se skerjanček kvišku in poje Bogu hvalno pesem. Stori tudi ti tako, in zahvali se Bogu za spanje, ki te je pokrepčalo. — A ti si več od škerjanca. Žival ne razloči dobro od hudega, a ti vse to veš. Naj boljša zahvala je tedaj, da si prizadevaš, v dobrem rasti. Bog je dal, da si se zdrav in vesel zbudil, tedaj uči se pridno! To hočeš tudi Bogu obljubiti, da bodeš novi dan dobro obračal (v slavo in čast Božjo). Dobri otroci zjutraj, ko vstanejo, molijo; Bog pa rad usliši molitev pobožnih otrok.

Pridni otroci se zjutraj lepo umijejo, lase počesejo, obleko osnažijo. — Gotovo tudi vi tako ravnate. Tudi tukaj velja pregovor: Česar se kdo mlad privadi, tega tudi star né bo opustil.

Po zajuterku greste vsak dan, razven ob nedeljah, v šolo. — Tudi tukaj velja naš pregovor od privaje v mladosti. Kdor se mlad privadi, da vse točno in o pravem času opravlja, tudi tega star ne bode opustil. — Odraščenemu je pa velikrat zelo koristno in važno, da svoje reči o pravem času zverši; tedaj je tako imenitno, da se že zdaj privadite točnosti. . . .

Učiti se, je sedaj vaše najimenitnejše opravilo, ter hoditi v šolo. Ni vse eno, kedaj da pridete v šolo. . . . Kaj imate tedaj storiti? Odgovor: „O pravem času moramo z doma iti in ne muditi se med potjo“. Dobro, dobro, da veste, a boljše, ako tudi tako ravnate. (Dalje.)

Šolarska knjižnica.

II.

- 8—10. **Darek pridni mladosti, podelil Andrej Praprotnik, učitelj v mestni glavni šoli v Ljubljani. Z nekterimi podobnicami. I., II. in III. zvezek. Natisnil in založil J. R. Milic. — Cena posameznim zvezkom je 36 kr., vsi trije skupaj se dobé za 1 gl.**

Te tri lično vezane knjižice so namenjene po svojem zapopadku otrokom od 6. do 11. leta. Vsak zvezek obsega obilo lepih nраво-podučnih povestic, ki vzbujajo otročje sercé k vsemu dobremu, lepemu in koristnemu ter je napeljujejo posebno k bogoljubnemu, pobožnemu življenju. Med povesticami je namešano tudi lepo število prav mičnih, otročjemu duhu primernih pesnic. Take pesnice v takih knjižicah so gotovo na pravem mestu, ker otroci se ničesar tako hitro ne naučé na pamet, nego tacih pesnic, ki so pisane v otročjem duhu. Vsaka knjižica ima tudi po več majhnih in ličnih podobic, ki so posebno majhnim otročičem v veliko veselje. Otroci podobe radi gledajo, in radovedni, kaj

podobe predstavljajo, čitajo tudi popis takih podob. Velika je škoda, gledé literature za našo slovensko mladino, da se „Darek“ ne nadaljuje več, ako pomislimo, da baš takih knjižic za male otroke od 6. do 11. leta morali bi imeti na izbiro. Pervi zvezek je prišel 1868. l. užé v drugem natisu na svitlo. Drugi zvezek je tiskan 1863. leta, in tretji zvezek 1864. leta. Oblika v 16° je otrokom popolnoma primerna. Gsp. Praprotnika, ki je slov. mladini užé tri „Darke“ poklonil, bi prosili, naj bi te lične knjižice tudi še nadaljeval, a pri novem natisu užé izdanih „Darkov“ naj bi se nekoliko bolj pazilo na tiskarske pogréske.

Vsem slov. gg. učiteljem in drugim prijateljem naše slovenske mladine naj bode „Darek“ živo priporočen in vsaka šolarska knjižnica naj ga sprejme v svojo nabirko.

- 11. Zlati orehi slovenski mladosti v spomin. Spisal Ivan Tomžić, učitelj. Prvi zvezek. Z eno podobo. V Ljubljani. Natisnil in založil J. R. Milic, 1866. Cena 36 kr.**

Ta knjižica v istej obliki kakor „Darek“ šteje 126 strani in obsega krajše in daljše povestice, katerim je pridejano sem ter tje tudi nekoliko mičnih pesnic. Knjižica je po svojem obsegu namenjena otrokom od 6. do 14. leta. — Tudi za zlate orehe je škoda, da se ne nadaljujejo več, da si je pisatelj v predgovoru obljubil, ka je namenjen še dalje razveseljovati nežno mladino s takimi knjižicami. Brž ko ne je temu zaostanku vzrok, da se knjižice, namenjene našej mladini, prepočasu razprodajajo. Tu bi lahko slov. učitelji mnogo storili za razširjevanje domačega slovstva. Ob sv. Miklavžu, o Božiču in drugih prilikah naj bi starišem priporočevali, da kupijo otrokom namesto lesenih nič vrednih igrač, rajše primerne knjižice, iz katerih se otroci dokaj lepega naučé. Kedar se bodo našej mladini v poduk in zabavo pisane knjige hitrejše razprodajale, gotovo se bodo naši domači pisatelji marljiveje poprijeli spisovanje tacih knjižic, in — šolarska knjižnica bode kmalo napolnjena.

- 12. Marija naša pomočnica. Povest za mlade in odrasčene ljudi. V Ljubljani. Natisnil in založil J. R. Milic, 1864. Cena 24 kr.**

Povest je pisana bolj za odrasčeno mladino in ker nič tacega nema v sebi, da bi bilo zoper postavo, zadevajočo šolarske knjižnice, priporočamo jo tudi v nakupovanje.

- 13. Narava in človek v svoji pravi zložnosti. Podučno in zabavno berilo. Spisal Jož. Živkov. V Ljubljani, 1867. Natisnil in založil J. R. Milic. Cena 12 kr.**

Knjižica je po svojem zapopadku namenjena bolj odraslej mladini. Ako jo učitelj ima v knjižnični zbirki, lahko iz nje marsikaj podučnega pové otrokom v šoli. Berite vse, in to, kar dobôdete dobrega zrna upo-

trebujete! Zatorej tudi to knjižico priporočamo v nakupovanje, da si nij pisana tako, kakor bi bilo otročjemu umu primerno.

Postava

od 26. oktobra 1875,

veljavna za vojvodino Kranjsko,

s katero se deloma spremené deželne postave od 29. aprila 1873, dež. zak. št. 21 in 22,*) in od 19. decembra 1874, dež. zak. št. 37.**)

S privolitvijo deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§. 1. Normalno-šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih plač za učiteljstvo na vseh splošnih ljudskih šolah, zunaj mestnega okraja Ljubljanskega, vse in povsod.

§. 2. Učiteljske ustanovine naj se po določbi ustanovinskega pisma rabijo v korist taiste občine, katerej so odmenjene.

Zatorej je ta občina upravičena, dohodek te ustanovine najprvo porabiti tako, da z njim plača svoj deželni naklad za normalno-šolski zaklad; kolikor bi aktivitetnih plač bilo potem še nad ta naklad, to naj se normalno-šolskemu zakladu povrne iz ustanovinskega dohodka.

§. 3. Prihranja se soglasnemu sklepu krajevnih občin, katere spadajo pod šolski okoliš, da tista po §. 36. deželne postave od 29. aprila 1873. l. v dež. zak. št. 21. dobivana plačila in prinose, kar jih je bilo določenih pri tistih skladnih razprav, katere so se razpravljale po poprejšnih postavah, znižajo doli do samih šolskih stvarnih potreb, ali da jih čisto odpravijo, in da nedostatek (primankanje), kolikor ga bode zaradi tega, nadomestijo s pomočjo navadnih šolskih nakladov.

V slučaju, ako bi se one davščine s celoma ali deloma pridržale, je županstvom dolžnost, da jih pobirajo.

Ako bi utegnulo biti kaj pribitka (ostanka) od gornjih, tudi zanaprej ostalih davščin, naj se porabi v osnovo krajnih šolskih zakladov.

§. 4. Na §. 168. poprejšne politične šolske ustave operte dolžnosti naložene cerkvam, dajati denarne prinose za učiteljske plače, naj se zdaj odpravijo.

§. 5. Prineski za pokojnine učiteljev ali njihovih udov, ktere so morale doslej nektare občine plačevati, preidejo na učiteljski penzijski zaklad.

§. 6. Vsa določila obeh deželnih postav od 29. aprila 1873. l. v dež. zak. št. 21. in 22, ter od 19. decembra 1874. l. v dež. zak. št. 37., kar jih je v protislovju s temi §§. zgubé moč.

§. 7. Ta postava dobode moč 1. januarija 1876. l.

Göddöllö, 26. oktobra 1875.

Franc Jožef I. r.

Stremayr I. r.

*) cf. „Učit. Tov.“ I. 1874 l. 19 i 20.

**) cf. „Učit. Tov.“ I. 1875 št. 90—92.

Zakon

od 28. oktobra 1875,

veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se §. 39. zakona od 29. aprila 1873 št. 22. dež. zak. izpreminja.

Na predlog deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske izvolim naredbo storiti tako:

§. 1. Plače ženskega učilnega osebja na javnih ljudskih in meščanskih šolah se uredijo po načelih, ki so postavljena za moško osebje (§§. 22. do 38. deželnega zakona od 29. aprila 1873) in se razmerijo v istej višini, kakor v enacih odnošajih za moško učilno osebje.

§. 2. Ta zakon stopa s 1. januarijem 1876 v veljavo.

Ž njim se §. 39. postave od 29. aprila 1873 št. 22. dež. zak. ob veljavo devlje.

§. 3. Izvršitev tega zakona je naložena Mojima ministroma za bogočastje in nauk ter za finance.

Göddöllö, 28. oktobra 1875.

Franc Jožef I. r.

Stremayr I. r.

Dopisi in novice.

— *Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 23. decembra 1875.* Razrešene vloge so se vzele na znanje. — Poročilo ravnateljstva ljub. realke o urnem in učnem čertežu se je odobrilo. — Prošnje za učit. službo na realni gimnaziji v Kranji so se predložile ministerstvu. — Razdelitev ur in predmetov na mož. in žensk. učiteljišču v Ljubljani se je odobrila. — Razrešile so se tudi nekatere prošnje zarad oproščenje šolnine na m. in ž. vadnici. — Od 9000 gl., katere je privolilo ministerstvo, so se odločile državneštípndije 62 gojencem na mož. in 56 gojenkam na žen. učiteljišču, potem 24 na pripravljavnem tečaju. — Zarad obdarovanja šol na Colu, v Dobrepoljah, na Igu in v Planini z gospodarskimi knjigami na poslano prošnje, se je c. k. dež. vladi poslal nasvet. — Krajni šolski svet je prosil, da bi se dovolil doplatež svote, ki je bila v predštevju ljudske šole za l. 1875 za opravilstvo že postavljena in pri razrešitvi odbita; prošnja se je predložila kranjskemu dež. odboru. — Poročilo višje realke v Ljubljani o obertnijski nadaljevalni šoli za šolsko leto 1874/5 se je predložilo sl. ministerstvu ter se je nasvetovala pripomoč za l. 1875/6. — Sklenilo se je, naj se naprosi kranjski deželni odbor za pripomoč iz normalnega šolskega zavoda, da se ohrani obertnijska pripravljavna šola na obeh mestnih šolah. — Prošnja ljublj. mestnega magistrata za privoljenje obrokov, kar se tiče povračila učni zalogi iz šolnine, ki jo je za se porabil bivši m. blagajnik, se je predložila ministerstvu. — Bernard Jevnikar je postal definitiven nadučitelj v Žužemberku po predlogu pomnoženega kraj. šol. sveta in dež. odbora, in priznala se mu je opravilna doklada. — Poročilo o delavnosti spraševalne komisije za l. 1875 se je predložilo ministerstvu. — Rešile so se prošnje za nagrado in pripomoč.

— *Iz seje družbe kmetijske 6. dné t. m.* Subvencijski odbor pod predsedstvom barona Wurzbacha vpričo deželnega glavarja viteza dr. Kalteneggerja je v tej seji rešil prošnje za podporo sadjerejstva. V imenu dotičnega odseka je poročal odbornik gsp. O. Detelja; med 33 prošnjiki so prejele ljudske šole podporo deloma v denarji, deloma zbirke vertnarskega orodja ali pa drevesa, kjer se mladina v sadjereji podučuje, ako so bile prošnje po predpisu vtemeljene in njih resnica potrjena po krajnih šolskih svetih, predstojnikih podružnic kmetijskih in pa županih. Vsled tega so dobili različno podporo ljudske šole: v Košani, Koprivniku in v Štalcarjih na Kočevskem, Krašnji, v Orehku, Št. Vidu pri Zatičini, v Zatičini, Št. Marjeti, na Golem, Boh. Bistrici, Šturji, Dobrepolji, Budanji, Černomlji, Škocijanu, Borovnici, Semiču, Planini in v Sori. Vrh tega pa je odbor sklenil, sledeče gospode priporočiti sl. ministerstvu kmetijstva za podelitev državne medalije za izvrstne zasluge na polji kmetijskem ali podučevanje mladine v kmetijstvu, namreč gsp. Martina Kozino, vrtnarja grajščinskega v Ravnah, g. Antona Prelca, posestnika v spodnjih Vremah, g. Janeza Eizenszopfa, učitelja v Poljanah, in pa gospoda nadučitelja in učitelja v Černomlji. — O drugih obravnavaht te seje poročamo drugi pot. »Nov.«

— *Ogerske ljudske šole.* Vsled sporočila od kr. ogersk. ministerstva nauka in bogočastja o šolskem letu 1872—73 državnemu zboru predloženega šteje Ogerska (po Beustu Transla) 13,455.030 duš z 11.552 srenjami, v kterih je 1542 brezverstvenih in 13.903 verstvenih šol. Šolo obiskovati bilo je v imenovanim letu dolžnih 2,121.420 otrok. V resnici pa jih je šolo obiskovalo le 1,443.266 otrok; po tem takem se jih je šoli utegovalo vseh skupej 678.154 otrok, izmed kterih jih je bilo dečkov 318.420, deklic pa 359.734. Ogerska šteje ljudskih učiteljev 19.598; šolskih poslopij ima Ogerska 13.516 lastnih in 1827 najetih. Brezverstvenim ali konfesijsloznim šolam se je leta 1873 državne pomoči izdajalo 636.705 gld. 24 kr. Razun tega je bilo 467 učencem brez ozira na verstvo iz državne podpore podeljenih 19.796 gld. 44 kr. L. 1873 je Ogerska imela srenj 801 (!), v kterih ni bilo clo nobene šole. V Zaladski stolici je srenj 70, v Zempljinski 124 in v Hunjadski 218 brez šole! Znamenit je v sporočilu dani razkaz šolskih otrok po verstvu. Po tem razkazu je bilo otrok 757.305 rimsko-katoliških, 116.794 grško-katoliških, 139.421 grško-nezedinjenih, 219.575 evangeliško-helvetiških, 146.248 evangeliško-avgsburških, 5547 unitarcev in 58.376 judovskih. Gledé na jezik jih je bilo Madjarov 704.856, Nemcev 265.153, Vlahov ali Rumuncev 171.318, Slovakov 203.007, Srbov 33.054, Hrvatov 26.286 in Rusjakov 39.592. —

— V hervatskem zemaljskem (deželnem) šolskem odboru, katerega je ban nedavno imenoval, je 5 zastopnikov srednjih šol, 2 ravnatelja preparandij (upokojeni Klaić in sedanji Modec), 1 učitelj preparandije (Basariček) i 1 zastopnik narodnih učiteljev (ravnajoči učitelj Vuksanović v Zagrebu). Učiteljstvo je v njem dovoljno zastopano, cerkve (katoliška, gerška, izraelitska) imajo samo po enega zastopnika.

— Učiteljsko društvo za celovsko okolico je vililo pri obnem zboru 23. decembra za predsednika g. Amb. Cuznarja, nadučitelja, g. Fr. Podobnika, učitelja (pri sv. Jakobu) za podpredsednika in zapisatelja; g. g. Drozga, Korpnika in Javornika pa za odbornike.

— **Oglas.** Upravo je dotiskana »Početnica hrvatske povjesti« drugo izpravljeno i pomnoženo izdanje, 80 strana. Ovomu je izdanju dodana i kratka povjest vojničke krajine. Ciena 30 novč.

Nadalje doštampana je moja »Metrička mjera« u trećem izdanju z **novim**, za svakoga vrlo praktičnim pregledom. Ciena samo 12 n. Jedna i druga knjiga dobiva se u knjižari Lavoslava Hartmána v Zagrebu.

Lj. Tomšić, učitelj v Zagrebu.

— „*Razmere med staro mero in vago ter novo (metersko) sestavljene po uradnih odločbah*“ se imenuje knjižica, ki je izšla v drugem natisu pomnožena v založbi g. Janeza Giontini-ja na svitlo. Knjižica po obliki prav pripravna za žep, tedaj pri vsakdanjem občenji močno rabljiva, ima na 87 straneh vse, kar koli je treba vediti pri primerjanji stare mere z novo in preračunjeni cene, izmed vseh takih knjižic je naj bolj priporočevati, ker ima poleg teorije preračunjeno ceno blaga od najnižje mere in vage do znatne velikosti. Velja pa 10 kr.

— *Važen ukaz ministra za uk in bogočastje*. V smislu državne šolske postave dne 14. maja 1869 naj se podučitelji, ki ne opravijo v petih letih, začeni svojo dejansko službo, učiteljskega spraševanja (Lehrerbefähigungsprüfung) in taki, ki nimajo dovoljenje skušno ponavljati, od učiteljstva odstrane, ko se jim odvzame spričalo zrelosti. Da se ta postavna naredba, ki je v korist napredku vsestransko izpelje, ukazuje se c. k. deželni šolski oblasti, da popiše tiste podučitelje, ki so že 4 leta ali dalje v praktični službi, in naj jih obveže, da imenovano spraševanje opravijo še tekoče solčno leto (Solarjahr).

— Veselica pri »Tavčarji« 15. januarija v korist »Schulpfennig-a« in »Narodne šole« je bila prav dobro obiskovana. Čistega dohodka je došlo »Narodni šoli« 10 gl. Hvala lepa osnovalcem in darovalcem!

— Varovalnica malih otrok je imela l. 1875 prihodkov 2208 gl. 99 1/2 kr., a troškov 2052 gl. 39 kr., tedaj ostane v kasi 156 gl. 60 1/2 kr. — L. 1875 je hodilo v ta zavod 88 dečkov in 116 deklic v starosti od 4.—6. leta. V ljudske šole je prestopilo t. šl. leta 44 dečkov in 46 deklic. Po zimi dobivajo ubožni otroci tudi hrano, in o božiču razne darove. Kaj lepa pripomoč ubogim družinam.

— Srednje šole tukaj so končale I. polletje 12. t. m., do srede so počitnice.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 4razredni ljudski šoli v Škofjiloki je služba učitelja z letno plačo 400 gl. razpisana. Prošnje, s šolskimi spričali obložene, se do 25. marcija 1876 pri krajnem šolskem svetu v Škofjiloki vložijo. C. k. okrajno šolsko svetovalstvo v Kranji dne 9. februarija 1876.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Bernard Jevnikar je stalni nadučitelj v Žumberku. — Na Berdo pride začasno g. Kristijan Paier, svoje dni učitelj pri sv. Kocijanu pri Turjaku, poslednja leta pa fotograf v Afriki in Aziji. — Gspa. Ana Stumfl, roj. Pogorelec, poprej začasno učiteljica in voditeljica derž. nemške šole v Terstu, je sedaj postala prava učiteljica (min. odloka).

Listnica vredn. G. F. G. na I. 7. gl. prejel. G. J. R. Pr. Na pošti tukaj so za Vas pravila »Nar. šole,« sicer so tudi v »Uč. Tov.« l. 1872 str. 332.